

СУМСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ВОСЬМЕ СКЛИКАННЯ
сьома сесія
РІШЕННЯ

23.07.2021

м. Суми

**Про Програму розвитку
агропромислового комплексу
Сумської області на період
до 2027 року**

Розглянувши внесений головою обласної державної адміністрації проект Програми розвитку агропромислового комплексу Сумської області на період до 2027 року, керуючись статтею 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», обласна рада
ВИРІШИЛА:

1. Затвердити Програму розвитку агропромислового комплексу Сумської області на період до 2027 року (додається).
2. Рекомендувати сільським, селищним, міським радам при затвердженні програм розвитку агропромислового комплексу територіальних громад на період до 2027 року враховувати вимоги Програми розвитку агропромислового комплексу Сумської області на період до 2027 року.
3. Контроль за виконанням цього рішення покласти на постійну комісію обласної ради з питань промисловості, енергетики, транспорту, зв'язку, розвитку підприємництва, паливно-енергетичного комплексу, житлово-комунального та дорожнього господарства, будівництва, архітектури, надзвичайних ситуацій та розвитку агропромислового комплексу.

Голова

В.М. Федорченко

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення обласної ради
восьмого скликання
23.07.2021

ПРОГРАМА
розвитку агропромислового комплексу Сумської області
на період до 2027 року

м. Суми, 2021 рік

1. ПАСПОРТ

Програми розвитку агропромислового комплексу Сумської області на період до 2027 року

1.	Ініціатор розроблення Програми	Сумська обласна державна адміністрація
2.	Дата, номер і назва розпорядчого документа органу виконавчої влади про розроблення Програми	Розпорядження голови Сумської обласної державної адміністрації від 22.10.2020 № 535-ОД «Про розроблення проєкту Програми розвитку агропромислового комплексу Сумської області на період до 2027 року»
3.	Розробник Програми	Департамент агропромислового розвитку Сумської обласної державної адміністрації
4.	Співрозробники Програми	Сумський національний аграрний університет, Інститут сільського господарства Північного Сходу НААН України, Інститут луб'яних культур НААН України, Управління Державного агентства рибного господарства у Сумській області, Головне управління Держпродспоживслужби в Сумській області, Сумська обласна громадська організація «Асоціація фермерів та приватних землевласників Сумської області», Асоціація «Спілка аграрних підприємств Сумської області», громадська спілка «Органічна Україна. Північ»
5.	Відповідальний виконавець Програми	Сільські, селищні, міські ради, Департамент агропромислового розвитку Сумської обласної державної адміністрації, Головне управління Держгеокадастру у Сумській області, комунальна установа «Сумський обласний фонд підтримки підприємництва» Сумської обласної ради
6.	Учасники Програми	Сільськогосподарські підприємства, інші суб'єкти господарювання, наукові установи області
7.	Строк реалізації Програми	2021-2027 роки
7.1.	Етапи виконання Програми:	I етап – 2021-2023 роки II етап – 2024-2027 роки

8.	Перелік бюджетів, які беруть участь у виконанні Програми	Обласний, місцевий, залучені кошти
9.	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми – всього, млн гривень	15,26
	у тому числі:	
9.1.	кошти обласного бюджету, млн гривень	15,16
9.2.	кошти місцевого бюджету, млн гривень	0,10
9.3.	кошти інших джерел, млн гривень	-

2. Загальна частина

Агропромисловий комплекс Сумщини належить до провідних галузей економіки області, який впливає на рівень і якість життя населення, стабільну роботу галузей, що споживають сільськогосподарську продукцію, має достатній людський та природний потенціал для розвитку.

Розроблена Програма спрямована на реалізацію завдань Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 р. № 695, Стратегії регіонального розвитку Сумської області на період до 2027 року та Плану заходів з її реалізації на 2021-2023 роки, затверджених рішенням сесії Сумської обласної ради від 11.12.2020.

Загальна площа сільськогосподарських угідь становить 1,7 млн гектарів, у тому числі ріллі – 1,2 млн гектарів. Кількість сільськогосподарських підприємств різних форм власності налічує 392, великих, середніх та малих підприємств харчової та переробної галузі – понад 170. В області зареєстровано 1056 фермерських господарств, 48 сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів та 127 000 домогосподарств.

Сільське господарство Сумщини спеціалізується в рослинництві на вирощуванні зернових і технічних культур, у тваринництві – на виробництві молока, м'яса великої рогатої худоби та свиней. Щороку в усіх категоріях господарств області виробляється валової продукції сільського господарства (у постійних цінах 2016 року) на суму від 27,1 до майже 32 млрд гривень.

У 2020 році в усіх категоріях господарств Сумської області вироблено продукції сільського господарства (у постійних цінах 2016 року) на суму 31,4 млрд гривень (104,1% до рівня 2019 року), у тому числі в сільськогосподарських підприємствах області – на суму 24,8 млрд гривень (105,4%), господарствах населення – 6,6 млрд гривень (99,4%). За темпом виробництва продукції сільського господарства Сумщина посідала друге місце серед регіонів України.

Упродовж останніх років Сумщина утримує лідируючі позиції серед регіонів України з виробництва продукції галузі рослинництва. Згідно з інформацією Головного управління статистики у Сумській області, у 2020 році зернові та зернобобові культури в області обмолочено на площі 697 тис. гектарів, намолочено 4 819,7 тис. тонн зерна, що на 8,6 % більше в порівнянні з 2019 роком. Середня урожайність при цьому становила 69,1 ц/га, що на 3,9 ц/га вище рівня 2019 року.

Сумщина в 2020 році займала перше місце серед регіонів України за урожайністю зернових та зернобобових культур (69,1 ц/га), п'яте – за урожайністю кукурудзи на зерно (82 ц/га) та третє – за валовим виробництвом зерна.

У 2020 році в області зібрано врожай олійних культур понад 1,1 млн тонн, що є рекордним показником за всю історію Сумщини. На площі 281,5 тис. гектарів зібрано 880,1 тис. тонн соняшнику (5 місце серед регіонів України) при урожайності 31,3 ц/га (2 місце серед регіонів України).

Галузь тваринництва представлена розвиненим молочним скотарством,

свинарством та птахівництвом. За підсумками роботи сільськогосподарських підприємств у 2020 році Сумська область за поголів'ям великої рогатої худоби (129,4 тис. голів), у тому числі корів (67,4 тис. голів), займала 7 місце серед регіонів України; за валовим виробництвом молока (385,6 тис. тонн) – 8 місце.

Агропромисловий комплекс Сумщини залишається привабливим для інвесторів. Інвестиції в основний капітал забезпечують системне оновлення і розвиток матеріально-технічних засобів аграріїв області, покращують соціальну інфраструктуру села. У 2020 році в агропромисловий комплекс Сумської області, згідно з оперативними даними, залучено 1 733,1 млн гривень інвестиційних коштів або 123,3 % до прогнозованого обсягу на 2020 рік.

У виробництві харчових продуктів області провідне місце належить таким видам діяльності, як виробництво молочної та м'ясної продукції, хліба та хлібобулочних виробів, борошняної та круп'яної продукції, кондитерських виробів, напоїв.

Щорічно підприємствами області виробляється: борошна – до 100 тис. тонн, хлібобулочних виробів – 26 тис. тонн, олії соняшnikової – понад 50 тис. тонн, сирів твердих та плавлених – більше 10 тис. тонн, масла вершкового – 4 тис. тонн, кондитерських виробів – понад 20 тис. тонн.

Сумщина лише частково забезпечує власні потреби у плодово-ягідній продукції за рахунок місцевого виробництва. При мінімальній нормі споживання плодово-ягідної продукції на одну особу в рік 68 кілограмів, фактичне споживання за підсумками 2019 року становило 45,8 кілограма. Споживчі потреби забезпечуються за рахунок ввезення продукції з інших регіонів або імпорту з інших країн.

Загальний фонд водних об'єктів області нараховує: 42 водосховища загальною площею водного дзеркала 4,37 тис. гектарів; ставків – 2190 загальною площею 11,39 тис. гектарів; 537 озер загальною площею 2,04 тис. гектарів. Більшість ставків використовується для промислового риборозведення. Зальний обсяг вилову товарної риби за 2020 рік становив 1,7 тис. тонн.

Водночас власне виробництво риби та продукції її переробки не в повній мірі забезпечує потребу споживання населенням Сумської області. При мінімальній нормі споживання риби та продукції її переробки 12 кілограмів у рік на одну особу, фактичне споживання за підсумками 2019 року становило 9,5 кілограма. Тому частково споживчі потреби в рибі та рибопродуктах забезпечуються за рахунок продукції, яка завозиться на територію області.

До основних проблем агропромислового комплексу Сумської області належать:

1) поступове зниження родючості земель сільськогосподарського призначення, зменшення площ природних сінокосів та пасовищ шляхом переведення таких земель у рілля;

2) низька мотивація щодо створення та розвитку малого та середнього підприємництва на селі (фермерських господарств, сімейних фермерських господарств, сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів);

3) недостатній рівень технологічного, технічного, фінансового та

кадрового забезпечення суб'єктів малих форм організації діяльності в сільському господарстві (фермерські господарства, сімейні фермерські господарства, фізичні особи - підприємці) та їх об'єднань (сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи), їх доступу до діючих ланцюгів збуту продукції;

4) низький рівень переробки продукції рослинництва;

5) низький рівень залучення інноваційних технологій у переробній та харчовій промисловості.

Необхідність розробки Програми розвитку агропромислового комплексу Сумської області на період до 2027 року (далі – Програма) викликана:

1) завершенням строку реалізації Програми розвитку агропромислового комплексу та сільських територій Сумської області на період до 2020 року, затвердженої рішенням Сумської обласної ради від 07.10.2016;

2) доцільністю підготовки нового програмного документа, розробленого відповідно до європейських стандартів.

Програма сприятиме підвищенню конкурентоспроможності продукції агропромислового комплексу, залученню інвестицій у галузь, розвитку харчової та переробної галузі регіону.

3. Мета Програми

Метою Програми є створення умов для виробництва якісної та безпечної сільськогосподарської продукції, реєстрації та розвитку фермерських (сімейних фермерських) господарств, популяризації виробництва і споживання місцевої сільськогосподарської продукції та продовольства.

4. Шляхи і засоби розв'язання проблеми, обсяги та джерела фінансування; строки та етапи виконання Програми

Створення сприятливих умов для розвитку галузей агропромислового комплексу області при фінансовій підтримці з обласного бюджету зміцнить продовольчу безпеку області та забезпечить досягнення мети Програми, сприятиме підтримці малого та середнього аграрного бізнесу.

Проблемні питання розвитку агропромислового комплексу Сумської області передбачається вирішити шляхом реалізації завдань та заходів Програми органами місцевого самоврядування, структурними підрозділами Сумської обласної державної адміністрації, територіальними органами міністерств, інших центральних органів виконавчої влади в Сумській області, зокрема, серед яких:

1) часткового відшкодування суб'єктам господарювання витрат, пов'язаних із сільськогосподарською діяльністю, у межах коштів, передбачених в обласному та місцевих бюджетах на реалізацію заходів Програми;

2) інформаційно-консультаційного забезпечення виробників сільськогосподарської продукції та продовольства (надання сільськогосподарських дорадчих послуг);

3) сприяння доступу суб'єктів господарювання агропромислового комплексу до фінансових ресурсів;

4) висвітлення в засобах масової інформації та соціальних мережах

відомостей та даних про процеси і явища, що відбуваються в аграрному середовищі, нових ідей та знань з метою прийняття юридичними та фізичними особами рішень, спрямованих на ведення результативної соціально-економічної та виробничо-господарської діяльності;

5) організації комунікацій і обміну досвідом між суб'єктами господарювання в аграрному секторі, сприяння проведенню презентацій та реалізації продукції на виставково-ярмаркових заходах.

Виконання Програми планується в два етапи.

На першому етапі (2021-2023 роки) передбачається:

1) створення інформаційного середовища для аграріїв на базі Департаменту агропромислового розвитку Сумської обласної державної адміністрації, районних державних адміністрацій та сільських, селищних, міських рад із залученням наукових та освітніх установ, впровадження науково-обґрунтованих підходів до виробництва сільськогосподарської продукції;

2) початок виконання визначених завдань та заходів Програми.

На другому етапі (2024-2027 роки) передбачається:

1) забезпечення завершення виконання визначених завдань та заходів Програми;

2) сприяння в залученні в аграрний сектор інвестицій, сучасних технологій та створенні робочих місць.

Фінансування Програми здійснюється за рахунок коштів: обласного бюджету в межах 15,16 млн гривень, місцевого бюджету – 0,10 млн гривень. Обсяги видатків за напрямками Програми щорічно визначаються рішенням обласної ради про обласний бюджет на відповідні бюджетні роки.

Механізм використання коштів, передбачених в обласному бюджеті на відповідний бюджетний рік на реалізацію Програми, які спрямовуються для фінансової підтримки, визначається порядком використання коштів, передбачених в обласному бюджеті для фінансової підтримки розвитку тваринництва, виробництва конопель та органічної сільськогосподарської продукції, який наведено в додатку 1. Заявки та документи, подані суб'єктами господарювання відповідно до порядку використання коштів, розглядає комісія з питань виконання заходів Програми.

Положення про комісію з питань виконання заходів Програми наведено в додатку 2 до Програми.

Прогнозні обсяги та джерела фінансування Програми наведено в додатку 3 до Програми.

5. Завдання і заходи Програми

Основними завданнями Програми є:

1) підвищення ефективності використання земель державної та комунальної форми власності, неуспадкованих та невитребуваних земельних ділянок (часток/паїв);

2) збільшення виробництва якісної та безпечної сільськогосподарської продукції;

3) створення нових та розвиток діючих фермерських, сімейних

фермерських господарств, сільськогосподарських кооперативів;

4) популяризація виробництва і споживання місцевої сільськогосподарської продукції та продовольства;

5) інформаційно-консультаційне забезпечення суб'єктів господарювання аграрного сектору регіону;

6) проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи з питань реалізації державної та регіональної політики в області.

Завдання та заходи Програми наведено в додатку 4 до Програми.

6. Очікувані результати та ефективність Програми

Виконання Програми надасть змогу:

1) зростання обсягів залучених інвестицій в сільське господарство, переробну промисловість та інфраструктуру аграрного ринку до 3% щорічно;

2) створення до 200 нових робочих місць щорічно;

3) розширення площ плодово-ягідних культур до 2% щорічно;

4) зростання поголів'я корів у фермерських, сімейних фермерських господарствах до 5% щорічно.

Обсяги виробництва основних видів продукції галузі рослинництва наведено в додатку 5 до Програми, галузі тваринництва – додатку 6 до Програми.

7. Координація та контроль за ходом виконання Програми

Координацію та контроль за виконанням Програми здійснює Департамент агропромислового розвитку Сумської обласної державної адміністрації.

Учасники та відповідальні виконавці Програми аналізують хід реалізації Програми та надають Департаменту агропромислового розвитку Сумської обласної державної адміністрації інформацію про виконання її заходів до 15 січня року, наступного за звітним.

Департамент агропромислового розвитку Сумської обласної державної адміністрації подає щороку до 25 січня року, наступного за звітним, узагальнену інформацію про виконання заходів Програми голові Сумської обласної державної адміністрації, голові Сумської обласної ради та постійній комісії Сумської обласної ради з питань промисловості, енергетики, транспорту, зв'язку, розвитку підприємництва, паливно-енергетичного комплексу, житлово-комунального та дорожнього господарства, будівництва, архітектури, надзвичайних ситуацій та розвитку агропромислового комплексу.

ПОРЯДОК

використання коштів, передбачених в обласному бюджеті для фінансової підтримки розвитку тваринництва, виробництва конопель та органічної сільськогосподарської продукції

1. Цей Порядок визначає механізм використання коштів, передбачених в обласному бюджеті на відповідний бюджетний рік на реалізацію Програми розвитку агропромислового комплексу Сумської області на період до 2027 року (далі – Програма), які спрямовуються для фінансової підтримки розвитку тваринництва, виробництва конопель та органічної сільськогосподарської продукції (далі – фінансова підтримка).

2. Головним розпорядником бюджетних коштів і відповідальним виконавцем Програми є Департамент агропромислового розвитку Сумської обласної державної адміністрації (далі – Департамент), який здійснює управління бюджетними коштами в межах установлених йому бюджетних повноважень.

3. Одержувачами фінансової підтримки є:

1) суб'єкти господарювання агропромислового комплексу – юридичні особи незалежно від організаційно-правової форми та форми власності та фізичні особи-підприємці, основною діяльністю яких є виробництво сільськогосподарської продукції (за визначенням, наведеним у пункті 2.15 статті 2 Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України»), (далі – суб'єкти господарювання), що зареєстровані та здійснюють виробничу діяльність на території Сумської області;

2) навчальні та навчально-дослідні господарства аграрних вищих навчальних закладів, наукові і науково-дослідні установи, селекційно-дослідні та державні сортодослідні станції, що здійснюють фундаментальні наукові дослідження, організацію, проведення та координацію прикладних наукових досліджень у сфері агропромислового комплексу.

4. Фінансова підтримка не надається суб'єктам господарювання:

- 1) стосовно яких порушено справу про банкрутство;
- 2) яких в установленому порядку визнано банкрутами;
- 3) які перебувають на стадії ліквідації;
- 4) які мають на перше число місяця, в якому буде прийматися рішення щодо здійснення виплат, прострочену більш як шість місяців заборгованість з платежів, контроль за справлянням яких покладено на органи ДПС;

5) щодо яких виявлено факти незаконного одержання та/або нецільового використання бюджетних коштів.

Наявність обставин, зазначених в абзацах другому – четвертому цього пункту, перевіряється Департаментом, виходячи з інформації з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських

формувань, розміщеного на офіційному веб-сайті Міністерства юстиції України.

Відповідність суб'єкта господарювання вимогам, зазначеним в абзаці п'ятому цього пункту, перевіряється Департаментом шляхом надсилання відповідного запиту до Головного управління ДПС у Сумській області перед формуванням реєстрів суб'єктів господарювання – отримувачів бюджетних коштів.

5. Фінансова підтримка надається одержувачам за такими напрямками:

1) часткове відшкодування витрат на проведення сертифікації органічного виробництва;

2) часткове відшкодування вартості закупленої сперми бугаїв-плідників для штучного осіменіння маточного поголів'я корів лебединської та української бурої молочної порід (далі – часткове відшкодування вартості сперми);

3) часткова компенсація витрат (без урахування податку на додану вартість), здійснених на виробництво конопель;

4) часткове відшкодування вартості придбаної установки індивідуального доїння (доїльний апарат), машини та/або обладнання для первинної обробки молока вітчизняного виробництва робочим об'ємом до 2000 літрів (далі – часткове відшкодування вартості обладнання).

Форми заявок для отримання фінансової підтримки затверджуються комісією з питань виконання заходів Програми розвитку агропромислового комплексу Сумської області на період до 2027 року (далі – комісія).

6. Часткове відшкодування витрат на проведення сертифікації органічного виробництва здійснюється на безповоротній основі суб'єктам господарювання в розмірі 50 відсотків, понесених у період з 01 листопада попереднього року до 31 жовтня поточного року, витрат на проведення сертифікації органічного виробництва (без податку на додану вартість), але не більше 20 тисяч гривень на рік для одного суб'єкта господарювання.

Отримувачами бюджетних коштів є суб'єкти господарювання, які є операторами у визначенні Закону України «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» і займаються виробництвом органічної сільськогосподарської продукції відповідно до вимог законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції.

Суб'єкти господарювання до 01 листопада подають до комісії через Департамент:

1) заявку;

2) копію фінансового документа (фінансової звітності), що підтверджує наявність чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній рік, а для заявників, які зареєстровані в поточному році, – за останній звітний період, що передуює поданню заявки;

3) довідку про банківські реквізити для перерахування коштів;

4) засвідчену підписом керівника суб'єкта господарювання копію договору між суб'єктом господарювання та відповідним органом сертифікації на проведення сертифікаційних робіт;

5) сертифікат, виданий органом сертифікації, що внесений до Державного реєстру органів сертифікації у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції;

6) документи про оплату робіт і послуг, актів виконаних робіт із сертифікації;

7) платіжні документи, що підтверджують сплату відповідних коштів згідно з вищезазначеним договором, завірені банківською установою;

8) засвідчену підписом керівника суб'єкта господарювання копію документів, що посвідчують право власності або користування земельною ділянкою;

9) письмове зобов'язання повернути до обласного бюджету у місячний строк кошти в разі встановлення контролюючими органами факту їх незаконного одержання.

7. Часткове відшкодування вартості сперми надається на безповоротній основі суб'єктам господарювання агропромислового комплексу – юридичним особам, які є суб'єктами племінної справи у тваринництві та яким у встановленому порядку присвоєно відповідний статус суб'єкта племінної справи у тваринництві (племінний завод, племінний репродуктор, генофондне господарство, селекційний центр, підприємство (об'єднання) з племінної справи), за сперму бугаїв швіцької породи великої рогатої худоби (за умови внесення плідників до каталогу бугаїв молочних, м'ясо-молочних порід), придбану для відтворення поголів'я, без попередньої доплати або часткового відшкодування з державного бюджету.

Відшкодування здійснюється суб'єктам господарювання за закуплену в період з 01 листопада попереднього року до 31 жовтня поточного року ідентифіковану сперму бугаїв-плідників для штучного осіменіння маточного поголів'я корів лебединської та української бурої молочної порід, у розмірі 75 відсотків вартості однієї дози (без урахування сум податку на додану вартість), але не більше, ніж 200 гривень за одну дозу з розрахунку не більше трьох доз на одну голову власного маточного поголів'я.

Для отримання часткового відшкодування вартості сперми суб'єкти господарювання до 01 листопада подають до комісії через Департамент:

1) заявку;

2) довідку про банківські реквізити для перерахування коштів;

3) інформацію про кількісні та якісні показники продуктивності стада і виробничо-господарську діяльність у тваринництві на останню звітну дату за формою, що встановлена положенням про Державний реєстр суб'єктів племінної справи у тваринництві;

4) довідку про ветеринарно-санітарний стан суб'єкта господарювання, видану районним управлінням Держпродспоживслужби;

5) письмове повідомлення про неотримання коштів з державного бюджету за напрямом фінансової підтримки «Часткове відшкодування вартості племінних тварин, бджіл, сперми та ембріонів» за спермодози, заявлені на отримання відшкодування за цією Програмою в поточному році, та не подання заявки на отримання за вказаним напрямом у поточному році фінансової

підтримки з державного бюджету;

б) завірені в установленому порядку копії :

звіту про виробництво продукції тваринництва та кількість сільськогосподарських тварин (форма 24-ст) на останню звітну дату на момент подання документів;

свідоцтва про реєстрацію в Державному реєстрі суб'єктів племінної справи у тваринництві відповідного статусу та спеціалізації;

фінансової звітності за останній рік відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (додаток 1 «Баланс» (Звіт про фінансовий стан), форма № 2 «Звіт про фінансові результати» (Звіт про сукупний дохід), а для заявників, які зареєстровані в поточному році – за останній звітний період, що передуює поданню заявки;

документів на придбання спермопродукції (рахунків, рахунків-фактур, накладних, товарно-транспортних накладних, платіжних доручень тощо);

сертифікатів племінних (генетичних) ресурсів;

відомості проведення штучного осіменіння (парування) маточного поголів'я, яка складається на підставі даних журналів штучного осіменіння (форма № 3-врх, визначена відповідними інструкціями з ведення племінного обліку), внутрішньогосподарського протоколу відбору корів лебединської та української бурої молочної порід;

7) письмове зобов'язання повернути до обласного бюджету в місячний строк кошти в разі встановлення контролюючими органами факту їх незаконного одержання.

8. Часткова компенсація витрат, здійснених на вирощування конопель, надається суб'єктам господарювання агропромислового комплексу – юридичним особам незалежно від організаційно-правової форми і форми власності та сфери управління, включаючи навчальні та навчально-дослідні господарства аграрних вищих закладів освіти, наукових і науково-дослідних установ, селекційно-дослідних та державних сортодослідних станцій, а також фізичним особам-підприємцям, що зареєстровані й здійснюють виробничу діяльність на території Сумської області та вирощують коноплі.

Часткова компенсація надається на безповоротній основі в розмірі до 3 000 гривень на 1 гектар посівів конопель у поточному році, але не більше 300 тис. гривень на рік для одного суб'єкта господарювання.

Для отримання часткової компенсації суб'єкти господарювання подають до 01 листопада до комісії через Департамент:

1) заявку;

2) копію фінансового документу (фінансової звітності), що підтверджує наявність чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній рік, а для заявників, які зареєстровані у поточному році, – за останній звітний період, що передуює поданню заявки;

3) довідку про банківські реквізити для перерахування коштів;

4) засвідчену підписом керівника суб'єкта господарювання копію

документів, що посвідчують право власності або користування земельною ділянкою;

5) акт про висів насіння за встановленою центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики, політики у сфері сільського господарства, формою;

6) засвідчену підписом керівника суб'єкта господарювання копію сертифіката, що засвідчує сортові якості насіння;

7) засвідчену підписом керівника суб'єкта господарювання копію сертифіката, що засвідчує посівні якості насіння;

8) заключний звіт про підсумки сівби під урожай поточного року (форма № 4 с/г) завіреним територіальним органом Держстату;

9) копію Статуту підприємства (для юридичних осіб), свідоцтво про державну реєстрацію фізичної особи-підприємця (для фізичних осіб);

10) копію ліцензії на провадження господарської діяльності з культивування рослин, включених до таблиці I переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, затвердженого Кабінетом Міністрів України, розроблення, виробництво, виготовлення, зберігання, перевезення, придбання, реалізація (відпуск), ввезення на територію України, вивезення з території України, використання, знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, включених до зазначеного переліку;

11) письмове зобов'язання повернути до обласного бюджету в місячний строк кошти в разі встановлення контролюючими органами факту їх незаконного одержання.

9. Часткове відшкодування вартості обладнання здійснюється на безповоротній основі суб'єктам господарювання – фермерським господарствам, сімейним фермерським господарствам без статусу юридичної особи, фізичним особам-підприємцям, за умови утримання ними у своєму господарстві не менш як п'ятьох ідентифікованих та зареєстрованих в установленому порядку корів (телиць, нетелей), у розмірі 75 відсотків вартості придбаного для власного користування обладнання без урахування сум податку на додану вартість, але не більше як:

1) за установку індивідуального доїння (доїльний апарат) – 15 тис. гривень;

2) за машину та/або обладнання для первинної обробки молока вітчизняного виробництва робочим об'ємом до 2 000 літрів включно – 90 тис. гривень.

Установки (апарати), машини та обладнання, придбані суб'єктами господарювання з частковим відшкодуванням вартості, протягом трьох років не підлягають відчуженню, не передаються в користування іншим особам та використовуються за призначенням.

У разі відчуження установки (апарату), машини та обладнання протягом трьох років, суб'єкт господарювання повертає отримані бюджетні кошти і позбавляється протягом трьох років від дати виявлення такого порушення права на отримання часткового відшкодування вартості обладнання.

Суб'єкт господарювання має право на часткове відшкодування вартості

обладнання один раз на три роки.

Для отримання часткового відшкодування суб'єкти господарювання до 01 листопада подають до комісії через Департамент:

- 1) заявку;
- 2) довідку про банківські реквізити для перерахування коштів;
- 3) копії документів, завірені в установленому порядку;
- 4) статут фермерського господарства (для юридичної особи) або договір про створення сімейного фермерського господарства (для фермерських господарств, що створені без набуття статусу юридичної особи відповідно до статті 8-1 Закону України «Про фермерське господарство»), копію свідоцтва про державну реєстрацію фізичної особи-підприємця (для фізичних осіб);
- 5) паспорти великої рогатої худоби, видані у встановленому порядку, а у разі утримання 10 і більше голів – виданий в установленому порядку витяг з Єдиного державного реєстру тварин;
- 6) звіт про стан тваринництва (форма 24-сг) (на останню звітну дату на момент подання документів) – для юридичних осіб, довідки про наявність корів, телиць, видані сільською, селищною чи міською радою, не пізніше як за два тижні до дня їх подання; у довільній формі – для фермерських господарств, що створені без набуття статусу юридичної особи, фізичні особи-підприємці;
- 7) платіжне доручення або меморіальний ордер про оплату установки індивідуального доїння (доїльного апарату), машин та обладнання для первинної обробки молока з відміткою банку;
- 8) накладну, акт приймання-передачі та технічної документації установки індивідуального доїння (доїльного апарату), машин та обладнання для первинної обробки молока вітчизняного виробництва;
- 9) письмове зобов'язання повернути до обласного бюджету в місячний строк кошти в разі встановлення контролюючими органами факту їх незаконного одержання та/або їх дострокового відчуження.

10. Відповідальність за достовірність поданих документів та відповідних інформаційних довідкових матеріалів несе їх надавач.

Відповідність одержувачів критеріям, визначеним у пункті 4 цього Порядку, для отримання фінансової підтримки за відповідними напрямками зазначається одержувачами в заявках для отримання фінансової підтримки. У разі надання недостовірної інформації чи встановлення контролюючими органами факту незаконного отримання бюджетних коштів, одержувач протягом місяця повертає отримані кошти до обласного бюджету і позбавляється протягом трьох років від дати виявлення такого порушення права на отримання відшкодування за всіма напрямками Програми.

11. Департамент протягом десяти календарних днів з дати прийняття комісією рішення про початок приймання заявок та документів оприлюднює на сайтах Сумської обласної державної адміністрації, Сумської обласної ради та Департаменту оголошення про початок приймання заявок та документів.

В оголошенні зазначаються інформація про строки подання заявок та документів, перелік відповідних документів, місце прийому документів, адреса електронної пошти та номер телефону, за яким надаються роз'яснення.

Комісія розпочинає приймання заявок та документів, що додаються до них, у день оприлюднення оголошення про початок приймання заявок та документів на отримання фінансової підтримки, відповідно до пункту 5 цього Порядку, а закінчує – 31 жовтня.

12. Заявка та документи, що додаються до неї, реєструються Департаментом у журналі обліку в день їх надходження, розглядаються комісією в порядку черговості їх реєстрації і зберігаються протягом трьох років.

Документи, подані не в повному обсязі, не реєструються і повертаються заявникові. Доопрацьований пакет документів може подаватися повторно, в термін, визначений для надання таких документів.

Заявки, що надійшли після закінчення строку їх подання, не розглядаються.

13. Засідання Комісії проводяться до 15 листопада.

14. Комісія на підставі поданих документів визначає розмір фінансової підтримки за кожним суб'єктом господарювання і приймає рішення про включення його до реєстру суб'єктів господарювання, яким нарахована фінансова підтримка за напрямками Програми.

Департамент:

1) протягом трьох робочих днів з дня проведення засідання комісії надсилає перелік отримувачів фінансової підтримки до територіальних органів ДПС з метою проведення перевірки наявності обставин, зазначених в абзаці п'ятому пункту 4 цього Порядку;

2) виключає на підставі інформації від територіального органу ДПС, наданої протягом п'яти календарних днів, з переліку отримувачів фінансової підтримки суб'єкти господарювання, щодо яких виявлено наявність обставин, зазначених в абзаці п'ятому пункту 4 цього Порядку;

3) складає розподіл бюджетних коштів між суб'єктами господарювання пропорційно нарахованим сумах фінансової підтримки в межах установленого річного обсягу бюджетних асигнувань (за встановленою Департаментом формою) та подає його до органу Казначейства для реєстрації фінансових зобов'язань.

Перерахування коштів на рахунки суб'єктів господарювання здійснюється після надходження коштів на рахунок Департаменту.

Відшкодування надається в національній валюті шляхом перерахування відповідних коштів на рахунок суб'єкту господарювання в порядку, визначеному органами Казначейства.

15. У разі прийняття Комісією рішення про відмову в наданні відшкодування, Департамент направляє у триденний строк заявнику письмове повідомлення із зазначенням причини відмови.

16. Відображення в первинному та бухгалтерському обліку інформації про отримані (створені) оборотні і необоротні активи, а також відкриття рахунків, реєстрація і облік бюджетних зобов'язань в органах Казначейства та проведення операцій, пов'язаних з використанням бюджетних коштів, здійснюються в установленому законодавством порядку.

Погашення бюджетної кредиторської заборгованості, зареєстрованої в органах Казначейства, та проведення операцій, пов'язаних з використанням бюджетних коштів, здійснюються в установленому законодавством порядку.

17. Департамент надсилає щороку до 15 січня наступного бюджетного періоду до Департаменту фінансів Сумської обласної державної адміністрації узагальнену інформацію про використання коштів, передбачених в обласному бюджеті для здійснення заходів Програми.

18. Складання та подання фінансової та бюджетної звітності про використання бюджетних коштів, а також контроль за їх цільовим та ефективним використанням здійснюється у встановленому законодавством порядку.

ПОЛОЖЕННЯ
про комісію з питань виконання заходів Програми розвитку
агропромислового комплексу Сумської області на період до 2027 року

1. Це Положення визначає правовий статус, порядок створення та організації роботи комісії з питань виконання заходів Програми розвитку агропромислового комплексу Сумської області на період до 2027 року (далі – Комісія).

2. Комісія є постійно діючим органом, який утворюється для розгляду заявок та документів, поданих суб'єктами господарювання відповідно до Порядку використання коштів, передбачених в обласному бюджеті для фінансової підтримки розвитку тваринництва, виробництва конопель та органічної сільськогосподарської продукції.

3. Комісія у своїй діяльності керується Конституцією України, законами України, іншими нормативно-правовими актами, Порядком та цим Положенням.

4. До складу Комісії входять 15 членів, з них 4 представники Сумської обласної ради, 4 представники Сумської обласної державної адміністрації та 4 представники громадських об'єднань підприємців, а також представники органів державної статистики, територіальних органів ДПС, міжрегіональних територіальних органів Держаудитслужби.

5. Персональний склад Комісії затверджується спільним розпорядженням голів Сумської обласної державної адміністрації та Сумської обласної ради.

Повноваження членів Комісії є чинними до дня прийняття рішення про обрання нового складу Комісії.

6. Інформація про склад та положення про Комісію розміщується на офіційних сайтах Сумської обласної державної адміністрації, Сумської обласної ради, Департаменту агропромислового розвитку Сумської обласної державної адміністрації (далі Департамент).

7. Очолює Комісію голова, який обирається членами Комісії з їх числа та відкликається ними шляхом відкритого голосування простою більшістю голосів від загального кількісного складу Комісії (тобто не менше 8 голосів).

Голова Комісії:

- 1) скликає засідання Комісії та визначає порядок денний, дату, час та місце проведення засідання комісії;
- 2) організовує проведення засідань Комісії;
- 3) головує на засіданнях Комісії.

У разі відсутності голови Комісії, його обов'язки виконує головуючий, який обирається для проведення одного засідання Комісії в порядку, аналогічному порядку обрання голови Комісії.

8. Організаційною формою роботи Комісії є засідання. Засідання Комісії

веде голова Комісії. Підготовку матеріалів на засідання Комісії забезпечує її секретар.

Засідання Комісії проводяться в разі потреби.

9. Секретар Комісії призначається із числа працівників Департаменту та бере участь у засіданнях Комісії без права голосу.

Секретар Комісії:

1) здійснює організаційну підготовку, матеріально-технічне забезпечення засідань Комісії, готує матеріали для розгляду та прийняття рішення Комісією;

2) забезпечує виконання доручень Голови Комісії, у тому числі щодо скликання Комісії та формування порядку денного засідань Комісії;

3) забезпечує ведення та зберігання протоколів засідань Комісії;

4) забезпечує обмін інформацією та документами між Комісією та Департаментом фінансів Сумської обласної державної адміністрації.

10. Інформація про дату, час та місце проведення засідання Комісії доводиться до відома членів Комісії не пізніше як за 3 (три) робочі дні до дати проведення засідання шляхом направлення листів та/або в телефонному режимі.

11. Засідання Комісії є правомочним, якщо на ньому присутні не менше двох третин її затвердженого загального кількісного складу (тобто не менше 10 членів).

12. Рішення Комісії приймаються простою більшістю голосів членів Комісії, які беруть участь у засіданні.

13. Члени Комісії зобов'язані не допускати конфлікту інтересів під час виконання своїх повноважень членів комісії.

У разі наявності конфлікту інтересів члена Комісії під час прийняття Комісією рішення, яке стосується конкретного суб'єкта господарювання, такий член Комісії повинен повідомити Комісію про наявність зазначеного конфлікту інтересів перед початком розгляду документів, що стосуються даного суб'єкта господарювання, про що зазначається у протоколі засідання Комісії.

Про конфлікт інтересів такої особи може заявити будь-який інший член Комісії або учасник засідання, якого безпосередньо стосується питання, що розглядається. Заява про конфлікт інтересів члена Комісії заноситься в протокол засідання Комісії.

Член Комісії, який повідомив Комісію про конфлікт інтересів, не бере участі в голосуванні під час прийняття Комісією рішення, яке стосується відповідного суб'єкта господарювання.

14. Протокол засідання Комісії, що складається у двох оригінальних примірниках, підписується головною членом на засіданні та секретарем. Копії протоколу надаються (надсилаються) усім членам Комісії. По одному оригінальному примірнику протоколу протягом п'яти робочих днів направляється до Департаменту фінансів та Департаменту.

15. Комісія відповідно до покладеного на неї завдання:

1) після прийняття обласного бюджету на відповідний бюджетний рік та затвердження бюджетних асигнувань за напрямками Програми приймає рішення про початок прийому заявок та документів від суб'єктів господарювання для

отримання часткового відшкодування та/або фінансової підтримки;

2) здійснює розгляд документів суб'єктів господарювання, що можуть отримувати часткове відшкодування та/або фінансову підтримку в межах коштів, передбачених в обласному бюджеті на реалізацію заходів Програми;

3) за результатами розгляду документів Комісія визначає суми часткового відшкодування та/або фінансової підтримки, що оформлюється протоколом засідання Комісії;

4) інформує громадськість про результати роботи Комісії на сайтах Сумської обласної державної адміністрації, Сумської обласної ради та Департаменту;

5) затверджує форми заявки на часткове відшкодування, фінансової підтримки, журналу реєстрації заявок суб'єктів господарювання, реєстрів суб'єктів господарювання, яким нараховано часткове відшкодування, компенсація, фінансова підтримка тощо;

6) вирішує інші питання, пов'язані з роботою Комісії, щодо реалізації заходів Програми.

16. Комісія має право залучати до участі у своїй роботі представників місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, наукових та інших установ (за погодженням з їх керівниками), а також незалежних експертів (за згодою).

17. Комісія, під час виконання покладеного на неї завдання взаємодіє з місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями.

18. Організаційне, інформаційне, матеріально-технічне забезпечення діяльності комісії здійснює Департамент.

Додаток 4
до Програми
(розділ 4)

Завдання та заходи Програми

Найменування завдання	Найменування заходу	Відповідальний за виконання	Найменування показників виконання завдання	Одиниці виміру	Прогнозні значення показників										Очікуваний результат
					Усього	I етап			II етап			2027 рік			
						2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	2025 рік	2026 рік				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
1. Підвищення ефективності використання земель державної та комунальної форми власності, неуспадкованих та невитребуваних земельних ділянок (часток/паїв)	1. Здійснення постійного моніторингу за станом та виконанням заходів з державної та комунальної форми власності	Сільські, селищні, міські ради, Департамент агропромислового розвитку Сумської обласної державної адміністрації, Головне управління Держгеокадастру у Сумській області	Кількість проведених моніторингових заходів на користь земель	Кількість заходів	84	12	12	12	12	12	12	12	12	Повнота та своєчасність сплати коштів до місцевого бюджету	
	2. Проведення аукціонів з продажу прав оренди земель сільськогосподарського призначення	Сільські, селищні, міські ради	Кількість проведених аукціонів з продажу прав оренди земель сільськогосподарського призначення	Тис. гектарів	21	3	3	3	3	3	3	3	3	Установлення розміру орендної плати на конкурентних умовах	

Продовження додатка 4

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	чення із загальною площею не менше 3 тис. гектарів щорічно та цільовим призначенням для ведення фермерських господарств, для ведення органічного землеробства, для садівництва, для забезпечення потреб галузі тваринництва		призначення										рентних засадах
	3. Укладання договорів оренди на неуспадіковані та невитребувані земельні ділянки (частки/паї), землі сільськогосподарського призначення комунальної форми власності із суб'єктами господарської діяльності, які займаються тва-	Сільські, селищні, міські ради	Площа земельних ділянок, на які укладено договори оренди	Тис. гектарів	70	1	1	1	-	-	-	-	Стабільзація та збільшення обсягів виробництва продукції тваринництва

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
нових та розвинутих фермерських, сімейних фермерських господарств	створенню нових фермерських господарств, сімейних фермерських господарств	лицькі, міські ради, Департамент агропромислового розвитку Сумської області державної адміністрації	рених нових фермерських господарств, сімейних фермерських господарств	ниці									ня нових робочих місць, саможайн-тість сільськогосподарського селення, збільшення надходжень до місцевих бюджетів
2. Сприяння створенню нових сільськогосподарських кооперативів	2. Сприяння створенню нових сільськогосподарських кооперативів	Сільські, селищні, міські ради, Департамент агропромислового розвитку Сумської області державної адміністрації	Кількість створених нових сільськогосподарських кооперативів	Одиниць	30	2	3	4	5	5	5	6	
3. Виплата часткового відшкодування витрат за придбання власного корисного новітнього установчого індивідуального доїння	3. Виплата часткового відшкодування витрат за придбання власного корисного новітнього установчого індивідуального доїння	Сільські, селищні, міські ради, Департамент агропромислового розвитку Сумської області державної адміністрації	Кількість придбаних установчих індивідуальних доїнь (доїльних апаратів) вітчизняного виробництва	Одиниць	19	1	3	3	3	3	3	3	Сприяння розвитку фермерських та сімейних фермерських господарств
	(доїльний)	нової адміністрації	Кількість придбаних установчих індивідуальних доїнь (доїльних апаратів) вітчизняного виробництва	Одиниць	31	1	5	5	5	5	5	5	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	апарат), машини та обладнання для первинної обробки молока вітчизняного виробництва робочим об'ємом до 2000 літрів	страції	баних машин та обладнання для первинної обробки молока вітчизняного виробництва	ниць									
			Обсяг фінансування з обласного бюджету	Млн гривень	3,1	0,1	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
4. Популяризація виробництва і споживання місцевої сільськогосподарської продукції та продовольства	1. Організація та проведення аграрних форумів і конференцій	Департамент агропромислового розвитку Сумської області	Кількість аграрних форумів і конференцій	Кількість заходів	28	4	4	4	4	4	4	4	Збільшення виробництва та споживання сільськогосподарської продукції та продовольства
	2. Організація та участь у спеціалізованих аграрних виставкових заходах	ної державної адміністрації	Кількість спеціалізованих аграрних виставкових заходів	Кількість заходів	14	2	2	2	2	2	2	2	
	3. Організація та проведення регіональних аграрних ярмаркових заходів		Кількість регіональних аграрних ярмаркових заходів	Кількість заходів	21	3	3	3	3	3	3	3	
	4. Організація та проведення аграрних фестивалів, у тому числі:	Сільські, селищні, міські ради, Департамент агропромислового розвитку Сум-	Кількість аграрних фестивалів:	Кількість заходів	24	3	6	3	3	3	3	3	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	представлення експозиції Сумської області на XXXIV Міжнародній агропродумисловій виставці-ярмарку «Агро-2022»	своєї обласної державної адміністрації	Обсяг фінансування з обласного бюджету	Млн гривень	0,2	-	0,2	-	-	-	-	-	
	проведення Міжрегіонального форуму та виставки-ярмарку «Сумщина аграрна»		Обсяг фінансування з обласного бюджету	Млн гривень	0,1	-	0,1	-	-	-	-	-	
	проведення етнічно-фольклорного аграрного фестивалю «НempFest»		Обсяг фінансування з обласного бюджету	Млн гривень	0,1	-	0,1	-	-	-	-	-	
	проведення аграрного фестивалю «ГречкаFest»		Обсяг фінансування з обласного бюджету	Млн гривень	0,1	-	0,1	-	-	-	-	-	
	проведення виставки-семінару породних кролів		Обсяг фінансування з обласного бюджету	Млн гривень	0,04	-	0,04	-	-	-	-	-	
	проведення фестивалю		Обсяг фінансування з обласного бюджету	Млн гривень	0,05	-	0,05	-	-	-	-	-	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	«Віншусмо суницю – першу ягоду-царицю»		ного бюджету	вень									
5. Інформаційно-консультаційне забезпечення суб'єктів господарювання аграрного сектору регіону	1. Проведення тематичних семінарів з питань запровадження в господарську діяльність інвестицій, сучасних технологій виробництва й зберігання сільськогосподарської продукції, виробництва даною вартістю, запровадження нових напрямів сільськогосподарської діяльності, безпечності та якості харчових продуктів	Департамент агропромислового розвитку Сумської обласної державної адміністрації, наукові установи	Кількість тематичних семінарів	Кількість заходів	84	12	12	12	12	12	12	12	Підвищення господарювання шляхом запровадження в господарству діяльність сучасних технологій виробництва й зберігання сільськогосподарської продукції
	2. Проведення конференції «Перспективи розвитку аграрного сектору		Кількість проведених заходів	Кількість заходів	1	-	1	-	-	-	-	-	з новою вартістю, запровадження
			Обсяг фінансування	Млн	0,04	-	0,04	-	-	-	-	-	дження

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ласті	теріалів у регіональних та загальнодержавних періодичних виданнях		тичних матеріалів										тань реалізації державної та регіональної політики в області
	3. Розміщення тематичних матеріалів на офіційній сторінці органів виконавчої влади, соціальних мережах, інформаційно-аналітичних регіональних та загальнодержавних інтернет-порталах		Кількість тематичних матеріалів	Кількість	1400	200	200	200	200	200	200	200	
РАЗОМ			Обсяг фінансування з обласного бюджету	Млн гривень	15,16	0,55	2,96	2,33	2,33	2,33	2,33	2,33	
			Обсяг фінансування з місцевого бюджету	Млн гривень	0,10	-	0,10	-	-	-	-	-	-
Обсяг ресурсів – усього				Млн гривень	15,26	0,55	3,06	2,33	2,33	2,33	2,33	2,33	

Додаток 5
до Програми
(розділ 6)

**Виробництво основних видів продукції
галузі рослинництва (усі категорії господарств)**

(тис. тонн)

Продукція	Обсяги виробництва								
	2020 рік (факт.)	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	2025 рік	2026 рік	2027 рік	2027 рік у % до 2020 року
Зерно у тому числі:	4819,7	4827	4978	4980	4985	4995	4995	4995	103,6
озима пшениця	894,9	920	940	960	960	970	970	970	108,4
кукурудза на зерно	3620,8	3650	3700	3700	3700	3700	3700	3700	102,2
Соняшник	880,1	936,1	957,2	970	970	970	970	970	110,2
Соя	161,3	171	180	201	211	220	230	234	145,1
Картопля	901,6	903	907	910	918	928	940	951	105,5
Овочі	205,2	210	217	224	231	235	241	244	118,9
Плодові	16,7	21	22	23	24	25	26	27	161,7

**Виробництво основних видів продукції
галузі тваринництва (усі категорії господарств)**

Продукція	Оди- ниця виміру	Обсяги виробництва								
		2020 рік (факт.)	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	2025 рік	2026 рік	2027 рік	2027 рік у % до 2020 року
М'ясо (реалізація)	тис. тонн	66,0	63,3	61	61	61	60	60	60	90,9
Молоко	тис. тонн	385,6	363,8	349,2	340	340	335	335	330	85,6
Яйця	млн штук	394,4	387,4	383,5	383	380	380	377	377	95,6
Вилів риби	тонн	1740,3	1770	1790	1820	1850	1870	1890	1900	109,2